

ROLUL EDUCAȚIEI INTERCULTURALE ÎN DEZVOLTAREA COPIILOR CU PĂRINȚI PLECAȚI

Copiii cu părinți plecați provin, adeseori, din medii defavorizate, unii dintre ei aparținând minorităților etnice. În alte situații, părinții plecați la muncă în străinătate încearcă, făcând eforturi maxime, să aducă alături de ei copiii în țara de emigrație. În toate aceste situații, copiilor le este dificilă adaptarea la comunitate. Educarea lor în spiritul diversității culturale, al educației interculturale, este de un real ajutor în creșterea capacității de adaptare socială.

Se știe că școala este un loc al omogenizării sociale, unificând conștiințele și raliindu-le la valori generale. Când intră în ea purtători ai diversității, aceștia sunt îndemnați prin toate mijloacele să se racordeze la standardele stabilite. Problema comunicării interculturale în învățământ conduce, în mod firesc, la soluționarea unor probleme ca, de pildă: cum percepe profesorul diferența culturală, cum își adaptează stilul comunicativ la profilul cultural al elevului, care sunt pericolele folosirii în educație a unor stereotipuri de categorisire a alterității, ce posibilități are profesorul de a înțelege și a valorifica potențialele culturale diferite ale elevilor, care este aportul cadrelor didactice, al elevilor și al părinților la dezamorsarea unor tensiuni interculturale etc. Toleranța reciprocă și înțelegerea mutuală pot fi formate printr-o educație prealabilă pentru întâmpinarea și respectarea alterității. Educația interculturală constituie, în acest sens, un instrument de primă importanță. Dacă vrem să construim o lume autentică, n-avem decât o singură alternativă: să trecem de la o logică mono la o logică a lui inter (Micheline Rey). A accepta alteritatea și interdependența, a crea condițiile exprimării personalității altuia, a pune bazele unui comportament solidar, acestea reprezintă o nouă „revoluție coperniciană”, pe care educația, în aceste vremuri, este chemată să o realizeze.

Educația interculturală vizează o abordare psihopedagogică a diferențelor culturale, strategie prin care se iau în considerație specificitățile spirituale sau de alt gen (diferența de sex, diferența socială sau economică etc), evitându-se, pe cât posibil, riscurile ce decurg din schimburile inegale dintre culturi sau, și mai grav, tendințele de atomizare a culturilor. Abordarea interculturală nu este o nouă știință, nici o nouă disciplină, ci o nouă metodologie ce caută să integreze, în interogația asupra spațiului educațional, datele psihologiei, antropologiei, științelor socialului, politicii, culturii, istoriei. Discursul asupra interculturalului își extrage seva din perspectivele deschise de conexiunile disciplinare.

Educația interculturală constituie o opțiune ideologică în societățile democratice și țintește pregătirea viitorilor cetățeni în așa fel încât ei să facă cea mai bună alegere și să se

orienteze în contextele multiplicării sistemelor de valori. Adaptarea la mutația și diversitatea culturală este necesară atât pentru „minorități”, cât și pentru „majoritari”, în interacțiunile prezente și viitoare.

Este nevoie să se promoveze atașamentul reciproc și înțelegerea interetnică prin sprijinirea elevilor pentru a dobândi deprinderi și atitudini în așa fel încât să permită întregului grup de apartenență să capete putere de semnificare asupra culturii lumii.

O contribuție importantă în diseminarea ideii de interculturalitate și de sensibilizare a principalilor factori politici față de topica interculturală l-a avut și îl are Consiliul Europei.

În acest sens, educația și cultura se află sub autoritatea Consiliului de Cooperare ce are drept obiective:

- să răspândească tuturor statelor membre cunoștințe, precum și idei sau tehnici de difuziune culturală;
- să stabilească relații de cooperare între educatori la scară europeană;
- să sensibilizeze populațiile Europei asupra zestrei spirituale comune, sugerând obligații corespunzătoare ale tuturor față de aceste elemente;
- să instaureze un climat de înțelegere activă și de respect față de calitățile culturale ale fiecărui grup în parte.

Educația pentru înțelegere internațională și interculturală se configurează la nivelul mai multor componente: educație civică europeană, educație socială și civică, învățarea drepturilor omului, pregătirea și participarea la viața socială, formarea formatorilor în perspectiva interacțiunii culturale, educația și dezvoltarea culturală a imigranților, educația într-o societate multiculturală. Într-un proiect lansat de Consiliul Europei, intitulat *Formarea educatorilor pentru educația interculturală*, a fost emisă o recomandare importantă, în care se precizează:

- societățile cu caracteristici pluriculturale constituie un fenomen ireversibil pozitiv, în măsura în care respectivele societăți reușesc să creeze legături între populațiile autohtone și cele imigrante;
- promovarea schimburilor spirituale constituie o modalitate ce favorizează mai buna cunoaștere și cooperare dintre popoare;
- prezența în școli a diferitelor etnii constituie o bogăție și un important atu doar atunci când sunt promovate politici educative ce încurajează deschiderea spirituală și comunicarea reciprocă;
- educatorii trebuie să beneficieze de o pregătire interculturală atentă la valorile diversității și la specificitate.

Cât privește formarea formatorilor, se invocă următoarele acțiuni:

- conștientizarea profesorilor față de diferitele ipostaze și expresii culturale;
- identificarea atitudinilor etnocentriste și a stereotipurilor, precum și combaterea acestora;
- responsabilizarea educatorilor în legătură cu formarea la copii a capacități de a înțelege pe exponenții altor culturi;
- înțelegerea cauzelor și a consecințelor economice, sociale și politice ale fenomenului migraționist;
- integrarea deliberată a copiilor ce provin din alte culturi în noua cultură, simultan cu încurajarea și cultivarea legăturii cu vechea cultură.

Prin educația interculturală se va urmări formarea unei atitudini și a unui comportament intercultural ca forme de răspuns la pluralismul cultural cu virtuți integrative incontestabile. Încurajându-se afirmarea fiecărei culturi cu normele specifice, se va ajunge la o sinteză de elemente comune, prin conturarea unui mediu modelator, ca bază a înțelegerii la nivel zonal sau mondial.

Educația interculturală plasează pe ceilalți în centrul relațiilor. Încurajează o continuă chestionare a presupuzițiilor, a lucrurilor considerate bune și încurajează o deschidere constantă spre necunoscut și neînțeles. În procesul interacțiunii și a descoperirii mutuale fiecare om se poate împlini – personal, social și global.

Expert sprijin psiho-social 2: BĂLAN CRISTIANA